

Tertia pars.

Respondeo dicendum, quod ad enucleandam mentem Angelici Doctoris circa doctrinam de Immaculata B. Virginis Conceptione, nuper rime ad dogmatis fidei firmitatem evectam per definitionem solemnem, loquendo ex Cathedra a Pio PP. IX editam, anno Incarnationis Dominicæ 1854 VI Idus Decembris, in Bulla quæ incipit *Ineffabilis Deus*; prius oportet nitide cognoscere, et clare exprimere, quæ sit mens et sensus illius doctrinæ quæ ad dogmaticam dignitatem evecta est, his verbis: “Auctoritate Domini Nostri Jesu-Christi, Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, ac Nostra, declaramus, pronuntiamus et definimus, doctrinam, quæ tenet, Beatissimam Virginem Mariam in primo instanti suæ Conceptionis fuisse singulari Omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Jesu Salvatoris humani generis, ab omni originalis culpæ labe præservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque ideo ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam.”

Igitur, Declaratio dogmatica est circa doctrinam: quærendum igitur est, quæ sit ista doctrina, ut liquido appareat quæ sit mens Sanctæ Matris Ecclesiæ circa Immaculatam Conceptionem; ut postea discutiamus, quæ fuerit mens Angelici Doctoris Divi Thomæ; ac denique, facta collatione utriusque mentis totam hanc inquisitionem absolvamus.

Sed ad evidentiam hujus inquisitionis circa mentem Ecclesiæ, inquirendum venit, primo, quid in Bulla Apostolica dogmatica intelligatur per *primum instans conceptionis Mariæ*; secundo, quid significetur per hæc verba, *singulari privilegio, intuitu meritorum Christi Jesu Salvatoris humani generis*: utrum scilicet, Maria includatur in redemptione humani generis, et quomodo redempta, juxta hæc verba, *intuitu meritorum Christi*; tertio, quid significant hæc verba, *ab omni originalis culpæ labe præservatam immunem*, utrum scilicet, hæc immunitas ab omni labe, excludat debitum originalis culpæ; quarto, de modo præservationis; quinto denique, circa hæc verba, *esse a Deo revelatam*, quæritur ubi et quomodo facta sit hæc revelatio. His solutis liquido apparebit

mens Ecclesiæ, ad cuius typum, postea mens Angelici Doctoris inquirenda veniet.

Circa primum illustrandum egregie conseruent quæ in eadem Bulla dogmatica a Pio PP. IX fuere proposita. Et primo quidem, quod attinet ad significationem hujus vocabuli *conceptionis*, en textus Bullæ: "Decretoria plane verba, quibus Alexander VII decessor noster sinceram Ecclesiæ mentem declaravit, inquiens: Sane vetus est Christifidelium erga ejus Beatissimam Matrem Virginem Mariam pietas sentientium, ejus animam in primo instanti creationis atque infusionis in corpus, fuisse speciali Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Jesu Christi ejus Filii humani generis Redemptoris, a macula peccati originalis præservatam immunem, atque *in hoc sensu*, ejus conceptionis festivitatem, solemnri ritu colentium et celebrantium." Ex quo patet, mentem quam exprimit apostolica definitio in hoc sitam esse, quod *conceptionis* nomine intelligatur instans primum, quo anima B. Virginis creata fuit, et in corpus infusa. Non ergo, catholicum dogma respicit ad eamdem Virginem, prout considerari potest, aut in parentibus, aut in semine,

aut in fœtu inanimato; ad quæ omnia, minime refertur. Pontificia igitur oracula, dum de Conceptione Virginis agunt, de ipsa Virginis anima et persona, apertissime intelliguntur; non autem de eo quod solummodo dici potest, scholastice loquendo, Virgo in causa, in virtute, in potentia.

Sed ad majorem rei illustrationem, non abs re erit alia verba Alexandri VII in eadem Bulla *Sollicitudo omnium Ecclesiarum* contenta in medium adducere. "Constitutiones, inquit, et decreta a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, et præcipue a Sixto IV, Paulo V et Gregorio XV edita, in favorem sententiae assententis, *animam Beatissimæ Mariæ Virginis in sui creatione et in corpus infusione*, Spiritus Sancti gratia donatam, et a peccato originali præservatam fuisse; nec non et in favorem *festi* et cultus *conceptionis* ejusdem Virginis Deiparæ, secundum piam istam sententiam, ut præfertur, exhibiti, innovamus." Ex quibus verbis, quæ sit mens et sensus Ecclesiæ, dum conceptionem Mariæ celebrat, et immaculatam declarat, manifeste apparent; scilicet, conceptio sumitur pro instanti in quo ani-

ma B. Virginis in sui creatione, et in corpus infusione, fuit Spiritus Sancti gratia donata.

Sed quærendum ultra venit, quid intelligatur per instans de quo agitur. "Quod spectat ad temporis instans, inquit Cornoldi, quo immunis a culpa B. Virgo esse perhibetur; in ea Virginis conceptione nefas est duplex instans ita excogitare, ut primo ejus persona peccato obnoxia dicatur, altero immunis eo quod fuerit sanctificata. Instanti enim *primo*, quod expresse in definitione catholica positum est, esse instans aliquod prius minime potest; ac propterea omnino a catholica fide recendunt qui eos sequuntur, qui ad labefactandam de immaculata Virginis conceptione doctrinam, excogitato inter primum atque alterum conceptionis instantis et momentum discrimine, asserebant celebrari quidem conceptionem, sed non pro primo instanti atque momento."

Ex dictis, omnino patet quæ sit mens et sensus Ecclesiæ de primo instanti conceptionis. Veniamus jam ad secundum quæsumus, scilicet; ntrum Maria includatur in redemptione humani generis; et quomodo redempta juxta hæc verba, *intuitu meritorum Christi*.

Ad cuius evidentiam audiamus Bullam dogmaticam: "Omnes pariter norunt quantopere solliciti fuerint Sacrorum Antistites vel in ipsis ecclesiasticis conventibus, palam publiceque profiteri, Sanctissimam Dei Genitricem Virginem Mariam, ob prævisa Christi Domini Redemptoris merita, numquam originali subjacuisse peccato, sed præservatam omnino fuisse ab originis labe, et iccirco sublimiori modo redemptam." Ex his verbis, primo appareat Ecclesiam palam confiteri Mariam esse *redemptam*. Ergo inclusam in humani generis redemptione. Secundo, profitetur modum redemptionis sublimiorem, *sublimiori modo*. Quid vero requiratur ad redemptionem, scrutandum est, et quis sit modus sublimior redemptionis etiam investigare oportet.

Ad quod juxta dogmaticam Bullam, sensus Sacrorum Antistitum præ oculis habere necessum est. Et quidem omnes retro sæculorum Patres et Antistites uno ore cum S. Scriptura et Ecclesia profitentur, Christum esse totius humani generis Salvatorem et Redemptorem. Hoc Paulus crebro asserit in suis Epistolis: *Unus enim Deus. Unus et mediator Dei*

et hominum homo Christus Jesus: qui dedit redēptionem semetipsum pro omnibus (*I ad Timoth. II, 5 et 6*). In omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt (*Ad Rom. V, 12*). Sed in Christo omnes vivificabuntur (*I Cor. XV, 22*); et passim. Item Ecclesia damnando propositionem Jansenii: “Semipelagianum est dicere Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse aut sanguinem fudisse.” De Patribus supervacaneum est dicere, quorum testimonia in mea Dissertatione reperiuntur.

Ergo excludere B. Virginem a redēptione est derogare privilegium Christi, et est contra Apostolum et Ecclesiam; et merito, hoc enim esset excludere Virginem a Christo, et Christum a Virgine, in hac qualitate propriissima Christo, scilicet Salvatoris, quæ in suo nomine continetur juxta illud: *Et vocabis nomen ejus Iesum; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum (Luc. I, 31)*. Sedulo igitur scrutandum est, quomodo juxta Bullam dogmaticam, B. V. M. includatur in Redēptione quæ est a peccato, et quomodo sit expers peccati, *immunis* scilicet ab omni originalis cul-

pæ labe. Immunis, quomodo? Præservatam. Ergo per præservationem. Et hæc præservatio, quomodo? Per sublimiorem modum redēptionis, *sublimiori modo redempta*. Et hic modus sublimior, cujus gratia? *Ob prævisa Christi Domini Redemptoris merita*. Ergo juxta rei veritatem, Maria redempta a Christo a peccato, et redempta sublimiori modo per præservationem, ob prævisa merita Redemptoris; hoc est, per præviam meritorum Christi applicationem, ob quam præservata est ne incurreret peccatum originale, in quod absque tali præservatione necessario incurrisset; et ideo redempta et immaculata, redempta a peccato, et immunis a peccato. Et liceat mihi in antecessum ponere, quod hæc est ipsissima Angelici Doctoris doctrina, ut postea evidentissime patebit.

Ex his patet solutio ad tertium quæsitum, scilicet: quid significant hæc verba, *ab omni originalis culpæ labe præservatam immunem*; utrum, scilicet, hæc immunitas ab omni laba excludat debitum originalis culpæ. Debitum enim vocatur peccatum naturæ, de quo Apostolus ad Efes. II, 3 dicit: “*Eramus natura filii iræ;*” circa quod, Augustinus: “Quia vi-

tium pro natura inolevit;" juxta quod in verbis Bullæ dogmaticæ aperte inuitur, Beatam Virginem in tali debito positam, fuisse *præservatam* et ideo *redemptam*; quia peccatum pro natura inoleverat, utpote ab Adamo seminaliter traductam; et ideo indiguit redimi modo sublimiori per Christum, ut immunis esset ab omni originalis culpæ labe.

De quarto, scilicet, de modo *præservationis*, Bulla inquit: "Sublimiori modo *redemptam ob prævisa merita*," in quibus verbis aperte declaratur, quod talis modus est omnino exceptionalis; et ideo format singulare Virginis privilegium, de quo Alexander VII in verbis supra citatis: "Ejus animam (scilicet Virginis) in primo instanti creationis atque infusionis in corpus, fuisse speciali Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Jesu Christi ejus Filii humani generis Redemptoris, a macula peccati originalis *præservatam immunem*." En privilegium Virginis, et modum *præservationis* ab Ecclesia definitum.

Tandem, de revelatione in Bulla apertissime traditur; et notandum quod illa loca S. Scripturæ afferuntur, quæ in nostra dissertatione jam

allata fuerant; et iisdem testimoniis quibus A. Doctor ad B. Virginis sanctitatem adstruendam, sœpissime utitar, ut mox apparebit.

Absoluta jam prima quæstione de mente et sensu Ecclesiæ, veniamus jam ad secundam, scilicet, de Divi Thomæ sensu et mente. Sed ne videamus vel tantillum a mente Ecclesiæ recessere, dum mentem Angelici Doctoris inquirimus; ex ipsius Ecclesiæ fontibus inexhaustis mentem Angelici satagamus exquirere. Ad quod sufficiat in memoriam revocare, quæ in argumento *Sed contra*, scilicet, in secunda parte dictum est. Sed jam directe ad mentem D. Thomæ scrutandam veniamus.

Mihi certissimum est Divum Thomam totum in eo fuisse, dum de B. Virgine Maria loquitur, ut ejus maxima privilegia adstrueret, salvis privilegiis Christi: et merito quidem, nam omnia ex ipso, et per ipsum, et in ipso constant, ait Divus Paulus. Sine Christo nihil virtutis, nihil dignitatis, nihil sublimitatis. Per ipsum et propter ipsum, B. Virgo æternaliter in mente Divina concepta, ad ipsius gloriam in illo consistorio æterno, *Astitit Regina*, ut ait Psalmista, *in vestitu deaurato: circumdata varie-*

tate. Propter ipsum et ad ejus gloriam celebrandam, invitati fuerunt cœlicolæ ad Mariæ Conceptionem immaculatam plaudendam, ut olim nostra Ecclesia canebat in ejus festo: *Egredimini et videte, filiæ Sion, Reginam vestram, quam laudant astra matutina, cuius pulchritudinem sol et luna mirantur, et jubilant omnes filii Dei.* Ex ipso Beatissimæ Virginis tribuitur ab Ecclesia illud Isaiæ: *Gaudens gaudebo in Domino, et exultavit anima mea in Deo meo; quia induit me vestimento salutis, et indumento justitiae circumdedit me, quasi sponsam ornatam monilibus suis.* Sublatæ ergo Christo, cmnia tolluntur. Ad adstruenda ergo maxima privilegia Virginis, merito ab Angelico, a privilegiis Christi initium sumitur.

Quod autem ita sit, luce meridiana clarius patet. Familiarissima eequidem sunt in Divo Thoma hæc et similia, ut in resp. ad 2, art. 2 q. 27 part. III: “Et ideo sub Christo qui salvatori non indiguit tamquam universalis Salvator, maxima fuit B. Virginis puritas.” Hoc quidem I Sent. dist. 44 cum Anselmo: “Decuit Virginem ea puritate nitere, qua major sub

Deo nequit intelligi.” Et ex propria sententia ibidem dicit, “quod potest aliquid creatum inveniri, quo nihil purius esse possit in rebus creatis; et talis fuit puritas B. Virginis.” Hoc patet ex illis frequentissimis verbis: “Inconveniens est quod Christus non sit Salvator omnium hominum.” Et alibi: “Quia redemptio facta per Christum non indigeret; et sic Christus non esset caput omnium hominum: quod est inconveniens.” Et alibi: “Christus enim hoc singulare in humano genere habet, quod redemptione non indigeat; quia caput nostrum est: sed omnibus convenit redimi per ipsum.” Et alibi passim. Hæc est ergo mens appertissima Angelici Doctoris: ut adstruat, quod maxima fuerunt omnia privilegia in B. Virgine sub Christo, et ex Christo, et propter Christum Redemptorem; ita ut, quidquid non deroget privilegiis Christi, B. Virginis sit concedendum, ut ait: “Si hoc non deroget privilegio Christi.” Et concludit (quodl. 6 q. 5 art. 7): “Et ideo non tantum debemus dare Matri quod subtrahat aliquid honori Filii, qui est Salvator omnium hominum.”

Jam ergo videamus in quo ordine sint po-